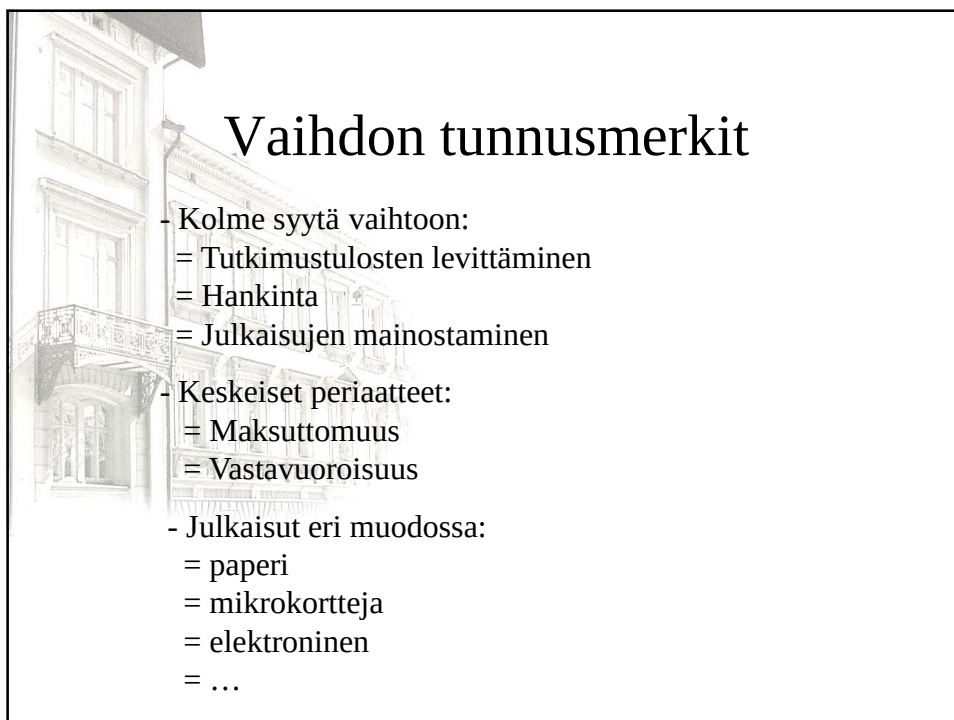
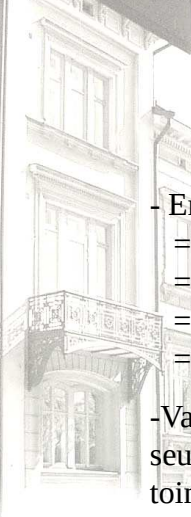

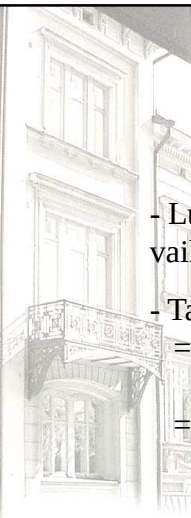

Tunnusmerkit: julkaisumuodot

Vaihdon tunnusmerkit 2

- Eri vaihtomuodot
 - = Virallisten asiakirjojen vaihto
 - = Väitöskirjojen vaihto
 - = Tarjouslistat
 - = Sarjojen vaihto
- Vaihtokumppanit: yleensä kirjastoja, tieteellisiä seuroja, tutkimuslaitoksia, museoita, lehtien toimituksia jne.
- Vaihto voi suuntautua sekä ulkomaille että kotimaahan

Vaihdon tunnusmerkit 3

- Luonnollinen edellytys: pitää olla jotain vaihdettavana
- Tasapaino: vaihdon toimivuuden tärkein mittapuu.
 - = useita laskutapoja: sarja sarjasta, niteiden määrä, rahallinen arvo, sivujen määrä, kaikki julkaisut
 - = käytännössä vaikea, koska on monta poikkeusta: kehitysmaat, julkaisijan tahto, joustavuus toisesta syystä.
 - = Tarjouslistojen perusteella tapahtuva vaihto vaikea pitää tasapainossa.

Vaihto aineiston hankinnassa

- Eri näkökulmat: tutkijat ja yliopistot haluavat levittää tutkimustuloksia; kirjastot näkevät hankintapuolen.
- Hankinta = tarvittavan aineiston saaminen kirjastoon.
- Vaihto on osa hankintaprosessia
- Hankinta on osa kokoelman kehittämisestä

Vaihto aineiston hankinnassa 2

- Kokoelman kehittämisestä monet erilaiset mallit, johon sisältyvät monet eri vaiheet.
- Vaihdon tärkeitä kokoelman kehittämisen osat:
 - = yleinen hankintasuunnittelu: Hankintapoliittinen ohjelma, yleiset hankintasäännöt
 - = konkreettinen hankintapäätös: mitä hankitaan?
 - = päätöksen toteuttaminen: millä tavalla hankitaan?

Vaihto aineiston hankinnassa 3

- Muut vaiheet vaikuttavat myös vaihtoihin (esim. poistopäätös), mutta niiden vaikutukset ei eroa niistä muihin hankintatapoihin.
- Vaihdon pätevät kuitenkin samat hankintasäännöt
- Neljä hankintatapaa:
 - = osto
 - = lahja
 - = vapaakappaleoikeus
 - = vaihto

Vaihtojen järjestelyt kirjastoissa

- joko omana alaosastona / oma vastuhenkilö
 - => erikoisosaaminen, parempi tasapainon arvioiminen. Tiedealojen asiantuntemus heikko.
- tai vastuu jaettu toimialanvastuuhenkilöille
 - => useita eri yhteyshenkilöitä, kokonaiskuva kateissa, mutta: parempi tiedealan asiantuntemus
- Pienissä kirjastoissa: muun hankinnan yhteydessä
 - => tiedealan tuntemus, yksi yhdyshenkilö, mutta heikko vaihdon erikoisosaaminen

Vaihdon erikoispiirteet

- Monet piirteet samanlaisia kuin muissa hankintatavoissa, mutta korostuvat eri tavalla.
- Nämä erikoispiirteet usein argumentteja vaihdon puolesta tai sitä vastaan.
- Keskustelu perustuu molemmin puolin usein tunteisiin, ei faktoihin. Arviointi tapahtuu monesti henkilökohtaisiin kokemuksiin ja päätelmiin, ei varmoihin tietoihin vedoten.
- Vaikea saada luotettavaa tilastotietoa

Erikoispiirteet: kielet

Vaihdon erikoispiirteet 2

- Kieli: useammin ”eksoottinen” kieli, joka ei sovi kirjaston hankintapolitiikkaan

-Tietty epävarmuus sarjojen saapumisesta. Koskee etenkin uusia vaihtosuhteita. Tavallisesti toimii luotettavasti.

=> ”Vaihdot” petostarkoituksella

=> Vaihtojen lopetus

Vaihdon erikoispiirteet 3

- Viive: sarjat kulkevat vähintään yhden käden kautta lisää kuin tavallisesti. Jotkut keräävät kokonaiset vuosikerrat ennen lähettämistä
- Julkaisujen tieteellinen taso arveluttaa usein: ”vaihdosta tulee vain roskaa”
 - => hankintaperiaatteet
 - => Arvioiminen usein hankala; makuasia
 - => Myös vaihtokeskuksen sarjojen oltava yhteensopivia hankintasääntöjen kanssa.

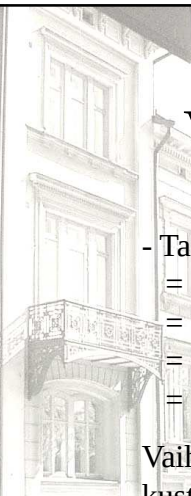
Vaihdon erikoispiirteet 4

- Lähes kaikkien tiedealojen julkaisut saatavana
- Pienten alojen julkaisut saa joskus vain vaihtona
- Aikaa vievä toiminta: saapumisvalvonta kortistolla. Lisäksi usein viive kirjeenvaihdossa
- Vaihdon ”valuutta”: vaihtokumppanille pitää löytyä sopiva sarja.
- Budjetti: vaihdossa maksaa
 - = lähetettävä sarja
 - = postituskulut
 - = saapuvan aineiston käsittely

Vaihdon erikoispiirteet 5

- Säästöjä:
 - = saapumisvalvonnassa -> riippuu valvonnan tehokkuudesta ja tavoitteesta
 - = valuuttojen vaihdossa
- Arvonlisävero ja tulli
 - = ei joudu maksamaan tullia
 - = Maahantulo-ALV:n voi joutua maksamaan; riippuu käsittelijän hyvästä tahdosta
 - = vaihtokeskus Unesco-sopimuksen perusteella vapautettu, mutta sekin tulkinta-asia.

Vaihdon erikoispiirteet 6

- Taloudellisuus eli kokonaisuuden arviointi:
 - = puutteellinen tilastointi
 - = sarjojen hinta usein ei tiedossa
 - = tieteellinen taso ei voi arvioida matematiikalla
 - = aineiston käyttöä vaikea tilastoida

Vaihtokeskuksen toiminta arvioitu 1996 pelkkien kustannusten ja sarjojen hintojen perusteella

=> tulos: kannattavaa

Vaihdon erikoispiirteet 7

- Takautuva toimittaminen: kaupalliselta julkaisijalta saa vain harvoin, vaihdossa usein takautuvasti sarjan osia.
- Vaihtojen merkitys ja arvostus:
 - = Eroja tiedealojen välillä: luonnontieteissä usein nopea julkaiseminen tärkeä, humanistisissa tieteissä kokonaiskuvan hahmottaminen =>OA-julkaiseminen luonnontieteessä
 - = Tämä kiire ei oikein sovi yhteen vaihdon kanssa

Vaihdon käytäntö

- Vaihdot kirjastoissa usein toissijaisia:
 - = ei tilastointia,
 - = liian pieniä resursseja,
 - = liian vähän henkilökuntaa
- Ongelma: kirjastojärjestelmissä ei vaihdossa tarvittavia ominaisuuksia.
 - => Vaihtokeskus kehitti oman sovelluksensa, mikä tehostaa työtä huomattavasti
 - => Kirjastot voivat hakea tiedot websivuiltamme

Vaihtokeskuksen tietokanta

FileMaker Pro - [vk_kump]

File Edit View Insert Format Review Safety Window Help

TYÖKÖ... 1413 Records: 3976 Unsorted

VAIHTO-KUMPPANI

OHJE ETSI UUSI LOPPU PRINT LISTA korjaa tiedot

UUSI LÄHTEVÄ UUSI VASTINE

Perustiedot Löytökenttä = paikallista Glesien

342-1335 Tunnus
Universitätsbibliothek Gießen
Dissertationen- und Tauschstelle
Otto-Behagel-Str. 8
DE-35394 GIESSEN
DEUTSCHLAND

Universitätsbibliothek
Dissertationen- und Tauschstelle
D-35394 GIESSEN
DEUTSCHLAND

Kirjeenvaihtokenttä, jos poikkeaa yllä olevasta

Koodit 2 1=luonnont., 2=hum

Alkuvuosi XXXX Saka Maanosa
Tyyppi Vainio 3541 ID
dissertationen@ub.uni-giessen.de MAIL
http://www.uni-giessen.de/ub/ NOTISRAJ
Puh.
Fax
Hälytys
pvm Loppu

SAAPUVAT: 8 kpl Virei ole tullut

N	12	Forschungsbericht Justus-Liebig-Universität Gießen, 1: Institutteil	V	1	2
Ha	27	Giesener Beiträge zur Entwicklungsforschung, Reihe 1 (Symposien)	V		
Ha	27	Giesener Beiträge zur Entwicklungsforschung, Reihe II (Monographien)	V		
O	40	Hessische Blätter für Volks- und Kulturforschung	V		
Ha	37	Hochschultagung, Agrarwissenschaften, Ökophologie und	V		
B	10	Mitteilungen des Oberhessischen Geschichtsvereins	V		
Avoin	12	OA WLA - wissenschaftlicher Literaturanzeiger - Hazewinkel: Veit, 1970-	V		
T	10	Oberhessische Naturwissenschaftliche Zeitschrift	V		

EJULKAISUT

Avoin	Wissenschaftlicher Literaturanzeiger	2

LÄHTEVÄT: 5, kaikkiaan 5 kpl

570	Agricultural and Food Science in Finland	1	2
1020	Annales Academiæ Scientiarum Fennicæ. Humaniora	1	2
400	Fennia	1	2
700	Jahrbuch für finnisch-deutsche Literaturbeziehungen	1	2
621	Neuphilologische Mitteilungen	1	2

SAADUT MONOGRAFIAT: 1 kpl

Ad Int.	12	OA WLA - wissenschaftlicher Literaturanzeiger -	2004

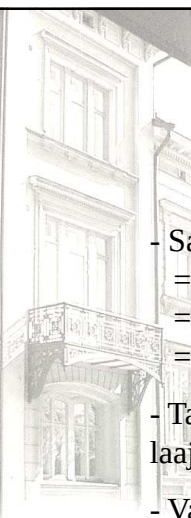
100% Browse For Help, press F1

Käynnistä Sasunet - Microsoft... FileMaker Pro - [vk_kump] Vaihtokirjaston opet... Zoner Draw 3 - [Doku...

Vaihdon käytäntö 2

- Kirjastoihin saapuvien sarjojen / niteiden määrässä suuria eroja kirjastojen välissä 0% - 100%. Suomessa korkein tunnettu luku 58%.
- Vaihtosarjojen käyttö usein pienempi kuin muiden sarjojen:
- Hankintasääntöjä ei siis aina noudateta ihan johdonmukaisesti

Vaihtotyön arki

- Sarjan pyytäminen vaihtona työläs
 - = julkaisijan löytäminen, lisäksi usein
 - = mahdollisen vaihtokumppanin löytäminen
 - = vaihdosta sopiminen
- Tarjottavien sarjojen korkea lukumäärä ja alojen laajuus helpottavat vaihtoa
- Vaihdon lopettaminen periaatteessa yksinkertaista, mutta vastine tulee usein silti vielä
- Paljon itsenäistä työskentelyä. Työ vaatii lisäksi pitkäjänteisyyttä ja kielitaitoa.

Tieteellisen kirjallisuuden vaihtokeskus

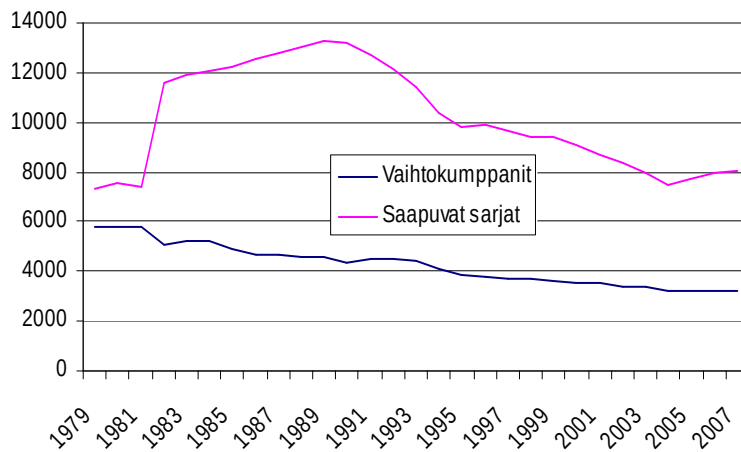
- Ensimmäiset vaihdot Suomessa n. 1750
- Tieteellisten seurain kirjasto 1899-1979
- Vuodesta 1979 vaihtokeskus
- Nykyään Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) alainen osasto
- Toimintaa rahoittaa opetusministeriö
- Tieteellisten seurojen lisäksi on tänään myös tutkimuslaitoksia, kirjastoja ja yliopistolaitoksia mukana

Vaihtokeskuksen tilastotieto

- tällä hetkellä n. 3200 vaihtokumppania
- Vaihtokumppaneita 115 maassa
- ~8000 saapuvaa sarjaa, ~23 000 nidettä/vuosi
- ~8300 lähtevää sarjaa, ~19 000 nidettä/vuosi
- vaihtoon lähetetään 142 eri sarjaa 71 seurasta
- vaatii 4,7 henkilötyövuotta
- ~100 sijoituskirjastoa Suomessa

Vaihtojen kehitys

Elektroniset julkaisut

- Open Access-julkaisut:
 - = vaihtoa parhaassa muodossa
 - = kilpailija perinteiselle vaihdolle: nopeampi ja maksuton
- lisensoidut verkkojulkaisut
 - = voi vaihtaa
 - = hankalaa toteuttaa
 - = saapumisvalvonta vaikeaa
- ulkoinen tallennusväline kuten CD-Rom
 - = tapahtuu samalla lailla kuin perinteinen vaihto
 - = samat edut ja haitat

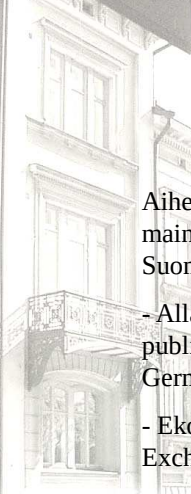

Tulevaisuus – vai onko tulevaisuus?

Keskeiset kysymykset:

- Miten kehittyvät elektroniset julkaisut?
- Miten kehittyvät paperijulkaisut elektronisten rinnalla?
- Miten kehittyy rahatilanne?

Vaihtojen määrä tulee joka tapauksessa pienentämään, mutta millä vauhdilla?

Kirjallisuus

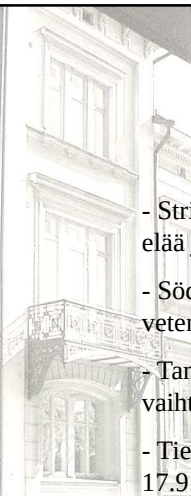
Aiheeseen liittyvää kirjallisuutta löytyy kovin vähän. Tässä on mainittu muutama, joista saa ainakin perustiedot vaihdoista Suomessa ja muualla maailmassa.

- Allardyce, Alex : Letters for the international exchange of publications : a guide to their composition in English, French, German, Russian, and Spanish. - München : Saur, 1978

- Ekonen, Kirsti et al. (toim.): Handbook on the International Exchange of Publications. - München : Saur, 2006.

Genzel, Peter (Ed.) : Studies in the international exchange of publications. - München : Saur, 1981

- Kuusela, Kimmo : Vaihtotoiminnan kehitysnäkymien selvitys ja kehittämissuunnitelma vaihtokeskukselle, 2003. Julkaistu TSV:n websivuilla <http://www.tsv.fi/vaihtoraportti/>

Kirjallisuus 2

- Strien, G., Kontula, I., Pakarinen, H. (2005). Vaihtotoiminta elää ja voi hyvin. *Signum* 38:3, 18-22
- Södergård, Pia : Bytesverksamhetens betydelse för de vetenskapliga biblioteken i Finland : en förstudie, 1992.
- Tammekann, Eeva-Maija : Tieteellisen kirjallisuuden vaihtokeskuksen evaluointi, 1996
- Tieteellisen kirjallisuuden vaihtokeskus: Juhlaseminaarissa 17.9.2004 pidetyt esitelmät, julkaistu osoitteessa <http://www.tsv.fi/vaihtok/ajank/vkseminaari/index.htm>
- 67. IFLA-kokouksen workshopin "Exchange of Publications and Projections for its Future" esitelmät IFLAn websivuilla <http://www.ifla.org/IV/ifla67/pprog-e.htm>; pidetty 20.9.2001.

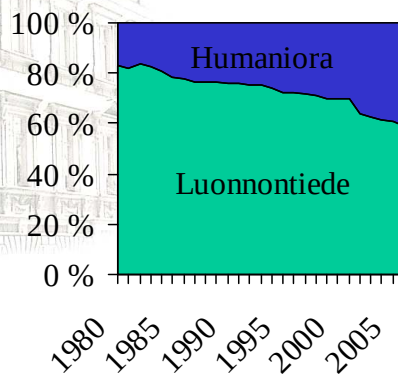

Kiitos!

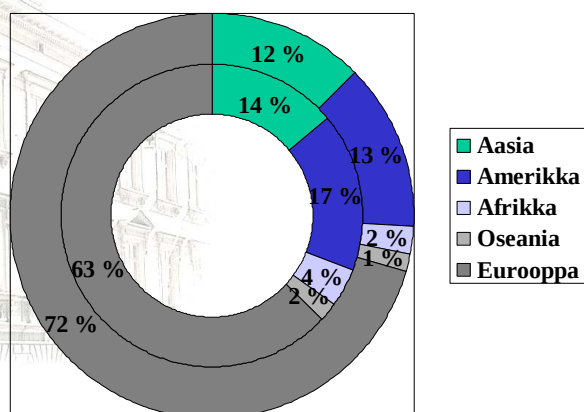
Lisätietoa saa Vaihtokeskuksen websivuilta
www.tsv.fi/vaihtok/vk1.html

Vastaamme myös mielellään kysymyksiin:
georg.strien@tsv.fi tai vaihtokeskus@tsv.fi
puh: 09-228 69 238

Jako aloittain

Vaihdot mannermaittain 1991/2006

FileMaker Pro - [vk_vastine]

Työkortti

2987
Records: 9041
Unsorted

VASTINE

OHJE ETSI KORJAA ISSN tai nimeke

Nimeke 1990S
Annales zoologici / Polska akademii nauk, Instytut zoologiczny. - Warszawa, 1954.

Perustiedot
0003-4541 ISSN 1 prioriteetti
Hb sijoitus Helsingin yliopisto, Viikin tiedekirjasto
25 seura Societas pro Fauna et Flora exo Lapp
360-0940 vaihtokumppani
Instytut Zoologii PAN
Biblioteka
ul. Wilcza 64
PL-00-679 WARSZAWA
POLSKA
Rinnakkaisnimet
1
2
3
Eksnimeke arkistossa: Avoinmet ovet=1

Koodit
360-0940-3-1 vastineen vanha koodi
alkuv. / Zoology 1
nro/vuosi 4 2
saapumisth. 105 aikakauslehti tyyppi
1 kiel eng julkusto
hinta 200 CR-ROM, pdf
valutta EUR hybrid
hintapvm 16.5.2007 lisensi
Polska verkkojulkaisu
EI KARHUTA ENNEN
LISAA SUOITUS VAIHDA KIRJASTO NIMEN MUUTOS

SAAPUNEET NUMEROT: KORJAA

vol. 42 1989 5-18 (1989)
vol. 43 17-18/26 (1990) (+ Suppl.1,2, +tp)
vol. 44 17-8/9 (1993) (+tp)
vol. 45 (1994) (5-168)
vol. 46 1995 1-4 (+Suppl. =Bull. Mus. & Inst. of Zool. 1)
vol. 47 1997 1/2-3/4 (1997)
vol. 48, 1998 1/2-3/4
vol. 49, 1999 1-4 (Suppl. 2, 1999)
vol. 50 (pv. 2000) 1-4
vol. 51 (pv. 2001) 1-4
vol. 52 (pv. 2002) 1-4
vol. 53 (pv. 2003) 1-4
vol. 54, 2004 1-4
vol. 55, 2005 1-4 (+ Suppl. 1)
vol. 56, 2006 1-4
SISÄINEN HUOMAUTUS:
Ak. ISSN 0001-6464 = sama kuin Acta ornithologica
http://www.miz.waw.pl/periodici/annales/annales.htm
ELEKTRONISTA VERSIOTA KOSKEVA HUOMAUTUS:

SAAPUU YHT. 3 kpl:
Sij Prior
Hb 1
A 2
Ka 3
Uusi sija josta ei ole
TULOSSA

UUSI VOLYYMI TULLUT: VOLYYMI 57, 2007
PAINOVUOSI: UUSI
VOL HUOMAUTUS: SU: Hb H4
REKISTERÖINTI HUOMAA:

NUMEROKOHTAISET: (ei rajoja)
Tulit. Puuttuv. Enn
1 16.5.2007
2 6.11.2007
3 6.11.2007
Väläikainen huom.

KARHUTTU: TULI
KARHUTTAVAT: KARHUA
MUU KARHU:

Tietokanta: saapumisvalvonta

FileMaker Pro - [vk_julkaisu]

Työkortti

1220
Records: 8215
Unsorted

LÄHTEVÄ

OHJE ETSI UUSI POISTA LÄH- LÄH- LUSTA SARJATIEDO
MÄÄR. MÄÄR. MAIL.

Perustiedot
1012 JULKAISUN KOODI ID 1852
Annales Academiæ Scientiarum Fennicæ.
Mathematica Dissertationes
Suomalainen Tiedekatemia
VAHTOKUMPPANI 322-2020
Societa Normale Superiore
Biblioteca - Settore Periodici
Piazza dei Cavalieri 7
IT-56100 PISA
ITALIA
Vaihto
ALOTUSVOL
ALOTUSPIAM
KPL
KÄSITTELY
POSTITUSTAPA
0 Ei toistaiseksi
1 Pitkäajavaihto
2 Normaali
3 Lähjä
4 Entyiskäsittely

Koodit
KOSKEVAT KAIKIA KAPPALEITA
1239-6303 ISSN epäsbänn. ILMITHEYS
HINTA VALUTTA
SEURALTA LUPA MUUTOKSIIN MUKANA EL. VERSIO
HUOMAUTUKSIA koskien koko sarjaa

TARRAT
LÄHETYSMÄÄRÄYKSEN
VOL. JA KPL
vol. 141, 1 kpl.
Aloitus
Aloite
1 kump 3 seura
2 vaihtokeskus 4 kirjasto
Syy
1 tasepaino 3 muu syy
2 levikki
Lopetus
Aloite
1 kump 3 seura
2 vaihtokeskus 4 kirjasto
Syy
1 tasepaino 3 muu syy
2 ei käyttöä
TÄTÄ KAPPALETTA KOSKEVA HUOMAUTUS
Lah.määräys vol. 141, 1 kpl. 8.8.2005

SAMAA SARJAA 214 v:lle 218 kpl KPL PTAPA
201-0080 Landsbokasafn Islands - Haskólabókasafn 1 5 1799
210-1110 Universitetsbiblioteket i Bergen 1 2 1800
210-1720 Universitetsbiblioteket i Trondheim 1 2 1802
221-0080 Institut Mittag-Leffler 1 2 1803
231-0310 Det Kongelige Danske Videnskabskaden 1 2 1806
231-0740 Københavns Universitet 1 2 1807
250-0001 Lahijas Akademiska Biblioteka 1 2 1808
250-0003 Lahijas Universitatis biblioteka 1 2 1808
280-0002 Universitetsbibliotek i Uppsala 1 2 1808

LÄHTENEET NUMEROT
149 (2006) 12.12.2006
148 (2006) 24.5.2006
147 (2005) 9.12.2005
146 (2005) 10.11.2005
145 (2005) 10.11.2005
144 (2005) 28.10.2005
143 (2005) 9.9.2005
142 (2005) 23.6.2005
141 (2005) 12.5.2005
29.12.2006
10.06.24
2

Tietokanta: lähtevät julkaisut

